

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

Komentář

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph.D.

Mgr. Tomáš Kocourek, Ph.D.

Mgr. Vojtěch Vomáčka, Ph.D.

CH·BECK

Komentář k jednotlivým ustanovením zpracovali:

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D.: § 1 až 3, § 10a až 10j, § 19,
§ 24 až 26, § 28

Mgr. Tomáš Kocourek, Ph.D.: § 4 až 9, § 9a, § 15 až 18, § 20 až 22

Mgr. Vojtěch Vomáčka, Ph.D.: § 9b až 9e, § 11 až 14b, § 23

Předmluva

Posuzování vlivů na životní prostředí je jedním z klíčových právních nástrojů ochrany životního prostředí. Též jeho prostřednictvím se do právního řádu promítá jedna z nejdůležitějších zásad ochrany životního prostředí, a sice zásada prevence. Právní úpravu posuzování vlivů na životní prostředí lze z oborového hlediska jednoznačně podřadit pod právo životního prostředí, resp. environmentální právo. Působení institutu posuzování vlivů na životní prostředí – ať je nazírán z hlediska procesněprávního (proces posuzování), či hmotněprávního (dopady výsledného posouzení) – je však mnohem širší, neboť má průřezovou povahu. Posouzení vlivů na životní prostředí se týká celé řady činností s (potenciálními) dopady na životní prostředí v daném území a přináší regulaci práv a povinností osob, jež jsou na realizaci (či nerealizaci) těchto činností zainteresovány. I přes svou oborovou zakotvenost tak má posouzení vlivů na životní prostředí významné dopady na jiné (byť příbuzné) právní obory (typicky stavební právo).

Institut posouzení vlivů na životní prostředí je zakotven na úrovni práva mezinárodního i unijního. Z pramenů práva mezinárodního je to především Úmluva o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států, přijatá v Espoo (Finsko) dne 25. 2. 1991 (publ. pod č. 91/2001 Sb. m. s.) a její Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí (publ. pod č. 71/2010 Sb.), ve vztahu k účasti veřejnosti na posuzování vlivů je pak zásadní Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (tzv. Aarhuská úmluva, publ. pod č. 124/2004 Sb. m. s.). Z pramenů unijního práva je posuzování vlivů regulováno především dvojicí směrnic: směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. 12. 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU ze dne 16. 4. 2014 (směrnice EIA), která nahradila původní směrnici Rady ze dne 27. 6. 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na

životní prostředí; a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. 6. 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí, ve znění pozdějších změn (směrnice SEA). Při interpretaci a aplikaci vnitrostátní právní úpravy je tak nutno reflektovat závazky České republiky plynoucí z jejího přistoupení k uvedeným mezinárodním smlouvám, resp. ke Smlouvě o fungování EU a s tím spojené závaznosti pramenů unijního práva sekundárního.

Původním účelem přijetí zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, bylo „vytvořit účinný preventivní systém hodnocení vlivů na životní prostředí jako nástroj pro komplexní systémové zkoumání důsledků navrhovaných projektů na životní prostředí, a zajistit tak, aby v rozhodovacích procesech byly zvažovány zájmy ochrany životního prostředí“ (cit z usnesení pléna Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 24/2000). Stejný zákon v aktuální podobě zakotvuje právní regulaci posuzování vlivů jak záměrů, tak koncepcí na životní prostředí, přičemž vychází z výše uvedených pramenů mezinárodního a unijního práva. Obsahuje tedy regulaci obou „odnoží“ posuzovacích postupů, tj. SEA (Strategic Environmental Assessment) a na ni chronologicky navazující EIA (Environmental Impact Assessment). Z hlediska systémového zakotvení procesu posuzování vlivů však zákonodárce přistoupil k oběma posuzovacím postupům odlišně; zatímco v případě posuzování záměrů probíhá proces EIA samostatně a chronologicky předchází navazujícímu (povolovacímu) řízení, posuzování koncepcí (SEA) probíhá zároveň s jejich pořízením.

Přestože zákon o posuzování vlivů patří z hlediska svého rozsahu mezi méně objemné právní předpisy (čítá 28 paragrafů, nepočítaje v to dodatečně vložené 10 paragrafů ke strategickému posuzování vlivů a 2 paragrafy zrušené, a dále 9 příloh), ode dne své účinnosti (1. 1. 2002) byl několikrát novelizován. Z řady novelizací lze poukázat zejména na první novelu provedenou zákonem č. 93/2004 Sb., jíž byla do zákona včleněna část regulující postup při posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí, a dále dvě poslední významné novely – zákon č. 350/2012 Sb., jímž došlo v návaznosti na novelu stavebního zákona k revizi § 10i, a zákon č. 39/2015 Sb., jehož hlavním cílem bylo odstranění nedostatků transpozice směrnice EIA (požadována byla zejména závaznost výstupů z procesu EIA, zajištění aktuálnosti těchto výstupů i ve vztahu k záměrům změněným během navazujících řízení, dostatečná účast veřejnosti v navazujících řízeních a zajištění včasné a účinné soudní ochrany dotčené veřejnosti).

Jakkoli předkládaný komentář není na českém trhu první (v roce 2005 vyšla v nakladatelství Arch publikace L. Dvořáka – Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí s komentářem), jeho devizou by měla být především aktuálnost, a to s důrazem na zohlednění recentní judikatury (zejména správních soudů a Soudního dvora EU), jejíž nárůst je v této oblasti za poslední desetiletí značný. Věříme proto, že předkládaná publikace by mohla být přínosná nejen pro čtenáře z řad odborné právnické veřejnosti (advokáti, soudci, pracovníci správních úřadů, akademici), ale též pro ostatní, jichž se práva a povinnosti vyplývající z právní úpravy posuzování vlivů na životní prostředí týkají (investoři, veřejnost, dotčená veřejnost).

Dosavadní – okomentované – znění zákona č. 100/2001 Sb. je však (ostatně jako v mnoha dalších případech zákonných úprav) bohužel záležitostí dočasnou. S ohledem na skutečnost, že do 16. 5. 2017 by mělo dojít k transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU, novelizující směrnici EIA, lze předpokládat další proměny právní úpravy; je však otázkou, zda tyto proměny zachytí ještě stávající zákon o posuzování vlivů či zda dojde k přijetí zcela nového zákona.

Praha, září 2015

Autoři

Obsah

O autorech	V
Předmluva	VII
Seznam použitých zkratk	XV

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

Část první. Posuzování vlivů na životní prostředí	1
Hlava I. Posuzování vlivů na životní prostředí v České republice. . .	1
Díl 1. Úvodní ustanovení	1
§ 1 Předmět úpravy	1
§ 2 Rozsah posuzování.	7
§ 3 Základní pojmy	10
Díl 2. Posuzování vlivů záměru na životní prostředí	22
§ 4 Předmět posuzování vlivů záměru na životní prostředí ..	22
§ 5 Způsob posuzování vlivů záměru na životní prostředí ..	33
§ 6 Oznámení	40
§ 7 Zjišťovací řízení	48
§ 8 Dokumentace	65
§ 9 Posudek	71
§ 9a Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí	77
Navazující řízení.	88
§ 9b [Základní skutečnosti]	88
§ 9c [Přípomínky veřejnosti; dotčená veřejnost]	100
§ 9d [Žaloba o zrušení rozhodnutí]	108
§ 9e Náležitosti podporující podpisové listiny	120
Díl 3. Posuzování vlivů koncepce na životní prostředí.	123
§ 10 <i>zrušen</i>	123
§ 10a Předmět posuzování vlivů koncepce na životní prostředí.	123
§ 10b Způsob posuzování vlivů koncepce na životní prostředí.	133

§ 10c Oznámení koncepce	137
§ 10d Zjišťovací řízení	141
§ 10e Průběh posuzování vlivů koncepce na životní prostředí	144
§ 10f Návrh koncepce	147
§ 10g Stanovisko k návrhu koncepce	154
§ 10h Sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví	159
§ 10i Zvláštní ustanovení pro posuzování vlivů politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace na životní prostředí	164
§ 10j Zvláštní ustanovení pro posuzování vlivů koncepce na životní prostředí, pokud je koncepce zpracovávána ústředním správním úřadem	182
Hlava II. Posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice České republiky	185
§ 11 Předmět posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice České republiky	191
§ 12 Způsob mezistátního posuzování	197
§ 13 Mezistátní posuzování záměru prováděného na území České republiky	202
§ 14 Mezistátní posuzování záměru prováděného mimo území České republiky	206
§ 14a Mezistátní posuzování koncepce prováděné na území České republiky	209
§ 14b Mezistátní posuzování koncepce prováděné mimo území České republiky	210
Hlava III. Ustanovení společná a přechodná	211
Díl 1. Ustanovení společná	211
§ 15 Předběžné projednání	211
§ 16 Zveřejnění informací o dokumentech pořízených v průběhu posuzování a o veřejných projednáních	213
§ 17 Veřejné projednání	217
§ 18 Náklady spojené s posuzováním vlivů na životní prostředí	223
§ 19 Autorizace ke zpracování dokumentace a posudku	226
Díl 2. Výkon státní správy v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí	237
§ 20 [Orgány výkonu státní správy]	237
§ 20a [Poskytované údaje]	238

§ 21 [Oprávnění ministerstva]	239
§ 22 Orgány kraje	242
§ 23 Ostatní společná ustanovení	243
Díl 3. Ustanovení přechodná	247
§ 24 [Platnost autorizací]	247
Část druhá. Změna zákona o životním prostředí	253
§ 25 [Změna ŽivP]	253
Část třetí. Změna živnostenského zákona	255
§ 26 [Změna ŽZ]	255
Část čtvrtá. Zrušena	257
§ 27 zrušen	257
Část pátá. Účinnost	257
§ 28 [Nabytí účinnosti]	257
Přílohy – úvodní komentář	259
Příloha č. 1	260
Příloha č. 2 – Zásady pro zjišťovací řízení	270
Příloha č. 3 – Náležitosti oznámení	271
Příloha č. 3a – Oznámení podlimitního záměru	273
Příloha č. 4 – Náležitosti dokumentace	275
Příloha č. 5 – Náležitosti posudku	278
Příloha č. 6 – Náležitosti stanoviska	279
Příloha č. 7 – Náležitosti oznámení koncepce	280
Příloha č. 8 – Kritéria pro zjišťovací řízení	282
Příloha č. 9 – Náležitosti vyhodnocení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví	283
Přehled literatury	285
Věcný rejstřík	287